

УДК 369.04:368.914

Г-85

Рекомендовано до друку Вченою радою

ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАНУ України»

(протокол № 6 від 25 червня 2015 р.)

Науковий редактор:

Сторонянська І.З.

доктор економічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долішнього НАН України»;

Рецензенти:

Карлін М. І.

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів та оподаткування Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Алексєєв І. В.

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів Національного університету «Львівська політехніка».

Гринчишин І. М.

Фінансовий механізм функціонування пенсійних фондів в Україні / І. М. Гринчишин ; наук. ред. І. З. Сторонянська ; ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України». – Львів, 2015. -182 с.

ISBN 978-966-02-7772-4

Монографія присвячена поглибленню теоретичних положень та розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення фінансового механізму функціонування пенсійних фондів в Україні. З цією метою обгрунтовано сутність та визначено елементи фінансового механізму функціонування пенсійних фондів в Україні. На підставі проведеного аналізу з'ясовано основні тенденції формування та використання фінансових ресурсів пенсійних фондів в Україні, виділено проблемні аспекти, що потребують більш ефективного застосування елементів фінансового механізму функціонування пенсійних фондів в Україні. Досліджено особливості формування та використання фінансових ресурсів пенсійного страхування в регіоні. Акцентовано увагу на концептуальних засадах структурно- функціональних взаємозв'язків Пенсійного фонду України та недержавних пенсійних фондів в Україні, запропоновано новий підхід до функціонування та обгрунтовано етапи впровадження обов'язкового накопичувального пенсійного страхування. Значна увага приділена підвищенню ефективності фінансового механізму функціонування пенсійних фондів в Україні в контексті формування та використання їх фінансових ресурсів.

Для науковців, економістів, керівників і практичних працівників органів управління різних рівнів.

Літер. 170.

ISBN 978-966-02-7772-4

i

© Гринчишин І.М., 2015
© ДУ «Інститут регіональних досліджень ім.М.І. Долішнього НАН України», 2015

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	5
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ.....	7
1.1. Теоретичне підґрунтя розвитку пенсійного страхування.....	7
1.2. Особливості функціонування вітчизняних пенсійних фондів.....	21
1.3. Економічна сутність та структура фінансового механізму функціонування пенсійних фондів в Україні	35
Розділ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ	52
2.1. Оцінка впливу чинників на функціонування пенсійних фондів в Україні	52
2.2. Аналіз тенденцій формування та динаміки використання фінансових ресурсів Пенсійного фонду України	62
2.3. Фінансові ресурси недержавних пенсійних фондів України: проблеми формування та ефективного використання	74
2.4. Особливості формування та використання фінансових ресурсів пенсійного страхування на місцевому рівні.....	88

Розділ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ В УКРАЇНІ	102
3.1. Концепція вдосконалення фінансового механізму функціонування пенсійних фондів в Україні	102
3.2. Напрямки підвищення ефективності фінансового механізму функціонування пенсійних фондів в Україні	114
3.3. Підходи до впровадження обов'язкового накопичувального пенсійного страхування в Україні	125
ПІСЛЯМОВА.....	144
БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК	147
ДОДАТКИ.....	162

ПЕРЕДМОВА

Моїм батькам присвячується...

Трансформація економіки України є складним і багатограним процесом, пов'язаним зі зміною форм фінансових відносин з однієї сторони та необхідністю забезпечення якісних умов життя громадян – з іншої. Важливим елементом матеріального забезпечення пенсіонерів є ефективно діюча система пенсійного страхування.

В умовах реформування пенсійної системи відбуваються певні функціональні зміни в організації фінансових відносин основних її суб'єктів, серед яких важливе місце займають пенсійні фонди. Зважаючи на важливість злагодженого поєднання державних та недержавних елементів пенсійної системи в Україні, нагальною потребою є розробка такого фінансового механізму функціонування вітчизняних пенсійних фондів, який сприятиме консенсусу у задоволенні потреб їх учасників та оптимальному співвідношенню видатків та надходжень при цьому. Це, у свою чергу, вимагає якісно нових підходів до вдосконалення фінансового механізму функціонування пенсійних фондів як важливої складової пенсійної реформи в Україні.

Теоретичним основам реформування системи пенсійного страхування присвячені праці багатьох вітчизняних науковців: Б. Зайчука, О. Залстова, М. Кравченко, В. Куценко, Е. Лібанової, О. Макарової, М. Палієва, С. Реверчука, С. Румянцева, У. Садової, О. Ткача, В. Тропіної, В. Яценко. Питанням фінансового забезпечення пенсійних фондів в Україні та подальшого проведення пенсійної реформи приділяють увагу такі вчені, як І. Алексєєв, О. Білик, В. Грушко, М. Карлін, М. Мальований, Б. Надточій, В. Федосов та інші. На чільне місце проблеми в сфері пенсійного страхування ставлять у своїх працях такі зарубіжні вчені-економісти: Р. Гаврилов, Л. Забелін, Е. Мачульська, В. Роїк, П. Спікер, М. Таггарт, Е. Фулту.

Ірина Гринчишин

*кандидат економічних наук,
науковий співробітник відділу
регіональної фінансової політики*

ДУ «Інститут регіональних
досліджень імені М. І. Долішнього
НАН України».

Досліджує перспективи модернізації соціального страхування в Україні; проблеми формування та використання фінансових ресурсів пенсійного страхування; розвитку недержавного пенсійного забезпечення; бюджетного регулювання соціальних видатків в Україні в умовах фінансової децентралізації.

Зворотний зв'язок: i.hrynchyshyn@ukr.net